

[Nagy bajt okozhat](#) a szemét Székelyudvarhelynek, a veszélyeket még nem is ismerjük teljesen. A hulladékkezelésben sok pénz van és sok érdek, a cekendi csurgalékvíz emberi mulasztás miatt folyt ki – hangzott el a témában tartott kerekasztal-beszélgetésen Tusványoson.

A Szeméthegek – egyeseknek üzlet, másoknak romló környezet című beszélgetésre **Hajdó Csaba**

székelyudvarhelyi önkormányzati képviselőt,

Kovács Zoltán Csongort

, a Zöld Erdély Egyesület elnökét,

Ambrus Józsefet

, a Kovászna megyei Hulladékgazdálkodási rendszer igazgatóját hívták meg, és eredetileg

Kosza Attilát

, az RDE Hargita vezetőjét is, de az ő neve végül lekerült a listáról, úgy tudjuk, visszautasította a meghívást. Helyette a közönségből

Zólya László

, a gyergyóremetei hulladéklerakó igazgatója szólt hozzá a témához.

Míg dédnagyanyáinknak szemetesvödre sem volt, nekünk már többtízliteres, dizájnolt kukáink vannak. A szemét egyre több, de vajon mi történik vele, miután kikerül a mi látókörünkől – indította a beszélgetést a moderátor,

Pál Edit Éva

.

A meghívottak azonban **mintha nem hallották volna az első kérdést**, mindenki azzal kezdte a mondanivalóját, hogy felsorolta, amit otthon elgondolt, vagy leírt, hogy mondani akar. Végül csak sikerült megtudni egy-két dolgot, például azt, hogy létezik szeméttobbi, de azt, hogy hogyan mozgatják a szálakat, még hosszasan nyomozhatnánk.

Nehéz szülés

A Kovászna megyei szakember, Ambrus József szerint előbb-utóbb kénytelenek leszünk visszatérni arra a szintre, amikor nem, vagy a lehető legkevesebbet szemetelünk.

Erre szolgálnának az uniós szinten kidolgozott hulladékgazdálkodási rendszerek. Ezek gyakorlati elindítása azonban nem zökkenőmentes Romániában, elég csak annyit mondani, hogy már 10 éve folyamatban van a dolog, de az országszerte elindított 32 projektből még csak kettő működik, remélik, hogy a Kovászna megyei lesz a harmadik.

Szeptemberre ígérik az integrált rendszerben működő maksai szeméttároló megnyitását. Addig is Brassó megyébe hordják a szemetet.

Az integrált rendszerekben – amilyen Hargita megyében is készülőben van – a hulladék kontrollált lerakása az utolsó lépés. Ez azt jelenti, hogy a lerakóba kerülő szemetet előzőleg szelektálták (a lakosok és/vagy a hulladékkezelő cég), a végleges lerakó pedig, ha betartja az előírásokat, akkor nem szennyezi a környezetet.

Depóniát ugyanis – ahogy a szakemberek emlegették a szeméttároló cellát – csak egyméteres agyagréteg fölött lehet létrehozni, emellett kötelező egyéb szigetelőanyagokkal és szenzorokkal ellátni, és rendszeresen ellenőrizni.

Egy ilyen lerakó esetében a csurgalékvíz tárolása és tisztítása a legdrágább, de nem kell az ördögöt a falra festeni, nem minden csurgalékvíz veszélyes, némelyik ártalmatlanabb, mint a falusi ganélé – mondta el a közönség soraiban jelen levő csíki szakember, **Zólya László**, aki a

Hargita megyei integrált hulladékgazdálkodási rendszer vezetője, és korábban szennyvíztisztítással is foglalkozott.

A csurgalék veszélyessége attól függ, mi van a szemétben. **Incze Réka** környezetvédő szerint, akit az elkésett **Kovács**

Csongor Zoltán

helyett hívott az asztalhoz a moderátor, a csurgalékvíz egyik legártalmasabb összetevője a nehézfém tartalom lehet. A háztartásban keletkező szemétből a szárazelemek és az elektronikai hulladékok számítanak veszélyesnek, ezért is kellene szakszerűen gyűjteni ezeket.

A Sapientia egyetem kutatói és diákjai évről évre teljesen új baktériumfajtákat fedeznek fel a cekendi csurgalékban, amiknek az emberi szervezetre gyakorolt hatásáról nincs ismeretünk. Ennek ellenére nem biztos, hogy veszélyes, ám az semmiképp nincs rendben, hogy a cekendi tárolóból kifolyt a csurgalék - jelentette ki Zólya.

Ambrus József szerint pedig csupán pénz és szándék kérdése, hogy megoldják-e a csurgalék elvezetését, technológia van rá, csak meg kell fizetni.

Hétből negyvenhét

[A Cekend-tetőn csurdogáló ügyeket](#) az udvarhelyi tanácsos közelebbről is megnézte. Beszámolója szerint ott csak egyetlen egy szennyvíztároló van kibetonozva, amit a sajtónak - és neki is - mutogattak, a többi csurgalékvíz-tároló egyszerű földbe ásott gödör. Ezeket már nem reklámozta **Koszta Attila** az RDE igazgatója, mondván, hogy sok volt az eső, nagy a sár, nem érdemes körbejárni a telepet.

Közzolgáltatás és magánérdek

Ezért **felszólították a vállalatot**, hogy minden olyan hulladékot vigyen máshová, ami a társulási szerződésben nem szereplő településről származik, vagy tárgyalja újra a várossal a megállapodást. „Hajlandóak vagyunk újratárgyalni a társulási szerződést, akár tárgyalhatunk több Hargita megyei település szemetének a Cekendre való szállításáról, de azt egy dokumentum kell, hogy rögzítse, legyen kontrollunk fölötté” – jelentette ki az önkormányzati képviselő, de túl sok részletet nem árult el, az ügyet ugyanis jogi útra terelték.

A szemet nem magánügy

Ha magánkézből van a hulladékgazdálkodás, akkor **abból nem tud közszolgáltatás lenni** úgy, ahogy lennie kellene – állapodtak meg a jelenlevő megszólalók.

Bár a vonatkozó törvény szerint is közszolgáltatásnak számít a hulladék kezelése, az alkalmazási normák nem engedik, hogy önkormányzati tulajdonú cég végezze a feladatot. A magáncégek pedig üzletet csinálnak belőle, nem is akármilyent.

Hajdó szerint **az RDE Hargita Kft. tavaly az egyik legjövedelmezőbb szemétkerakó volt az országban** a maga több mint húszmillió lejes forgalmával és közel négy millió lejes profitjával.

Kétségkívül megéri a szeméttel üzletelni, de az a kétórás beszélgetés alatt nem derült ki, hogy hogyan lehet vállalkozóként bekerülni a levesbe.

Nekünk mindenképp kettő kell?

Felmerült az is, hogy miért nem lehet a csekendi lerakóba irányítani a megye összes szemetét,

tekintve, hogy az egy EU-konform szeméttároló, miért kellett a megye integrált rendszerében egy újabb szemételepet létesíteni Gyergyóremetén?

A megyei projekt vezetője szerint ez esetben az uniós pályázási feltételek nem engedték meg az egyébként logikusnak tűnő megoldást. „Finanszírozási szempontból nem lehetett belehelyezni az uniós projektbe” – ezért kellett Gyergyóremetén megépíteni egy újabb telephelyet, ahová annak a 66 településnek a szemete kerül, amelyet nem az RDE Hargita lát el – mondta Zólya László.

Arra a kérdésre, hogy vannak-e politikai érdekek a szemét mentén, az egész társaság sűrűn bólogatott. Mindenben van politikai érdek – ismerték el.

„A megyei hulladékgazdálkodási projekt még fogantatási fázisban sem volt, amikor Udvarhelyen már látták azt, hogy a szemét probléma lesz. Egy magáncéggel együttműködési szerződésben működtették a rendszert, így Udvarhely kimarad a megyei projektből.” De ugyanígy járt a vízszolgáltatással is, gyakorlatilag negatív következményekkel jár a városra nézve az, hogy Udvarhely mindig mindenben jóval előrébb tart, mint a megye többi települése – fogalmaztak.

A remetei lerakó is csak a papírokra vár. „Ott áll már egy éve, még nem raktunk le egy kiló szemetet sem. Miért? A közbeszerzés miatt. Mire abba a fázisba kerültünk, hogy készen volt a dokumentáció, megváltozott a közbeszerzési törvény” – panaszolta Zólya. Miután a tavalyi év utolsó harmadában a megváltozott törvényhez alkalmazkodtak, az „idei első félét meg kell, hogy mondjam őszintén, eltököltük.”

Az RDE jelenléte miatt fennáll annak a veszélye, hogy az udvarhelyszéki szemét begyűjtésére és szállítására nem fognak vállalkozót találni, mert **senkinek nem lesz jövedelmező az RDE hatáskörén kívül eső néhány településen dolgozni**

– vetették fel a problémákat a megyei rendszer szakemberei. De hozzátették, az is elképzelhető, hogy az RDE fog jelentkezni a remetei lerakó működtetésére, ami egy új helyzetet produkál.

A másik forgatókönyv, hogy az udvarhelyszéki települések átpártolnak a gyergyóremetei lerakóhoz, és a város egyedül marad a Cekenden, várhatóan magasabb szemétdíjakkal. Továbbá elképzelhető, hogy ha nem jövedelmező a vállalkozás, a szolgáltató összepakolhat és

elmegy.

Szeméttel tankoljuk az autót?

Szóba került az is, hogy a hulladékra egyre inkább érdemes lenne nyersanyagként tekinteni, az újrahasznosítható szemét is jó üzlet, bár jelenleg még a legkisebb beruházás mellett a szeméttlerakó hozza a legnagyobb hasznot a vállalkozó számára.

Ami néhány évvel ezelőtt haszontalan szemét volt, a mai technológiák segítségével dízelolajjá és elektromos energiává változtatható, az évek óta lezárt szemétteltelepek anyagát is újra lehet még használni – vázolta a szép, de távolabbi jövőt Zólya László.

Büntetni kell a népet

Kicsit pesszimistább, legalábbis a jelenlegi helyzetet illetően **Kovács Zoltán Csongor**, a Zöld Erdély Egyesület elnöke. Szerinte zsákutcában taposunk addig, amíg a cégeknek az az érdekük, hogy minél több hulladék kerüljön a lerakókba, és amíg a lakosság nincs felkészítve a szelektív gyűjtésre. Ideje lenne a feldolgozásra fektetni a hangsúlyt, nem lehet csak a profit szempontjából nézni a szeméttügyet – mondta.

Romániában átlagosan 500 kilogramm szemetet termel egy lakos évente, a szemétdíj azonban nagyon alacsony, és még így is sokan inkább a patakpartra hordják a hulladékot. Erős törvénykezés és büntetés kellene ennek a megfékezésére. Na meg a fiatal generáció nevelése, számukra még van remény – vélekedtek a szakértők.

Előbb szelektálunk, s csak utána koccintunk

Zólya László elmesélte skandináv élményeit a szeméttel: a vendéglátók előbb megmutatták, hogyan kell kilencfelé szortírozni a szemetet, és csak azután koccintottak. Ennyire tartanak arrafele a büntetéstől, amit a szemét nem megfelelő kezelése miatt rónak ki.

A megyei önkormányzatok szakemberei szerint pedig a székely megyékben még nem is olyan vészes a helyzet, mint egyes dél-romániai vidékeken, vagy akár csak a közeli Brassó megyében. A szelektíven gyűjtött hulladék aránya nálunk 10 százalék fölötti, míg országos szinten 3-4 százalék körül van. Nagy kérdés viszont, hogy így hogyan fogjuk elérni a 2020-ra kitűzött 50 százalékos újrahasznosítást.

Részben árnyalja a képet, hogy a tervek szerint 2019-től a tárolóba szállított szemét után tonnánként **80 lejt kell fizetni a környezetvédelmi alapba** a hulladékkezelő vállalkozásoknak. Emiatt talán motiváltabbak lesznek a mennyiség csökkentésében.